

zdroj: www.buddhanet.net © překlad (lehce upraveno): www.tantrajoga.cz

Kálačakra mandala

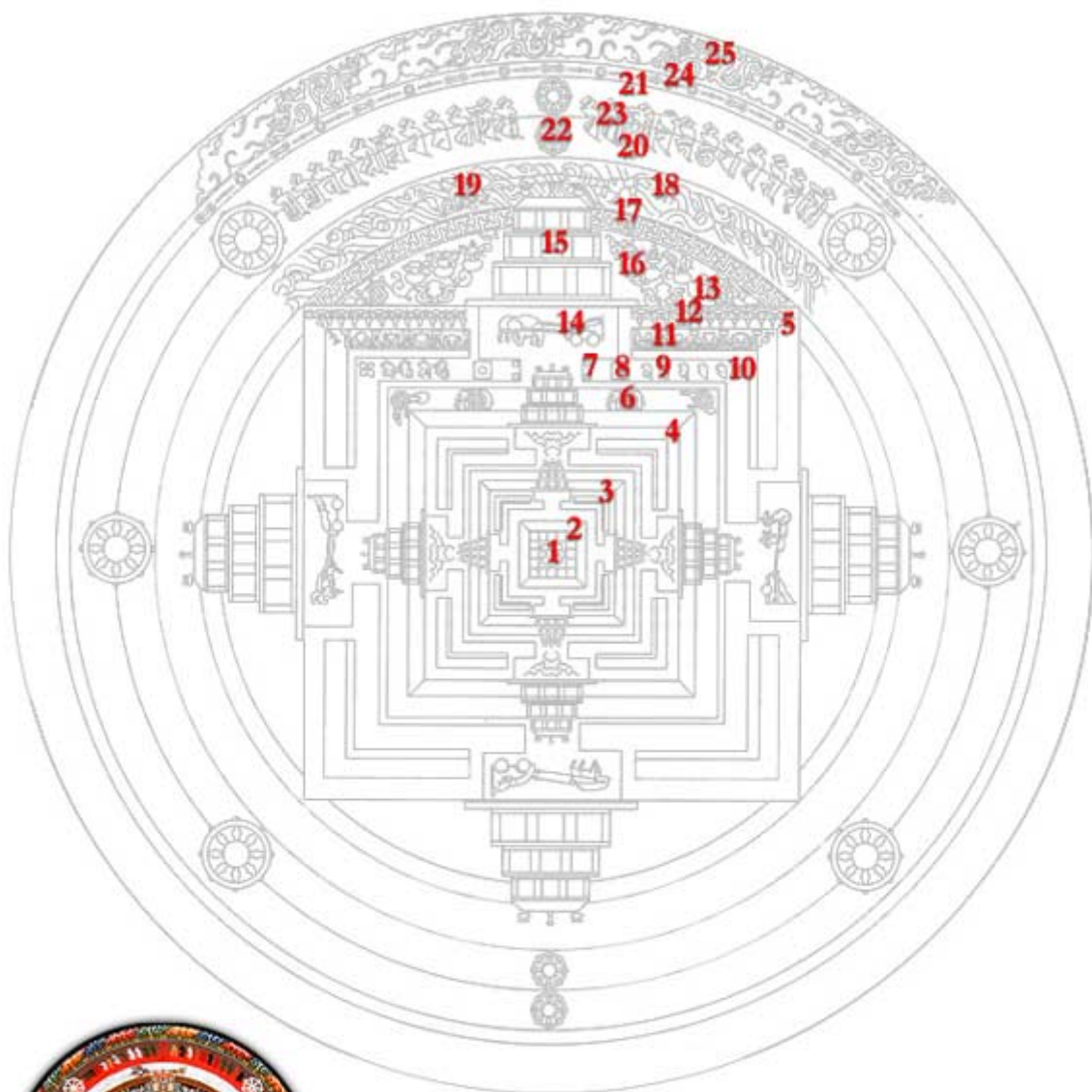

Chart of the Elements in a Kalachakra Sand Mandala

1. Mandala Velké Blaženosti s rozvinutým lotosovým květem, v němž se nachází božstva – Kálačakra a Višvamátá, Akšóbhja a Pradžňápáramitá, Vadžrasattva a Vadžradhátvísvarí – doprovázených šakti.
2. Mandala osvícené moudrosti.
3. Mandala osvícené mysli.
4. Mandala osvícené řeči.
5. Mandala osvíceného těla.
6. 12 zvířat zastupující měsíce v roce.
7. Poloviční vadžry s půlměsíci, každá ozdobena rudým klenotem.

8. Geometrické tvary symbolizující šest elementů: živly oheň, voda, země, vzduch a éter (prostor) a element moudrosti (vědomí).
9. Třicet šest obětujících bohů reprezentovaných sanskrtskými semennými slabikami.
10. Dvojitě vadžry odpovídající čtyřem směrům (světovým stranám).
11. Řetěz zavěšených girland obepínajících osm skvostných symbolů.
12. Okapy odvádějící dešťovou vodu ze střechy paláce.
13. Dekorace lotosového okvětního plátku symbolizující ochranu před nežádoucími emocemi.
14. Sedm zvířat táhnoucích vůz se dvěma božstvy, v tomto západním kvadrantu jsou to sloni.
15. Západní brána mandaly osvětleného těla.
16. Obětní zahrada.
17. Žlutý kruh elementu země vyplněný provázanými kříži symbolizujícími její stálost.
18. Bílý kruh elementu vody.
19. Senge Kangpa Gyepa, osminohý lev táhnoucí vozík se dvěma hrozivými ochrannými božstvy.
- 20-21. Kruhy elementu ohně (20) a vzduchu (21) dohromady tvoří tzv. pohřebišť.
22. Kolo dharmy s párem ochranných božstev uprostřed.
23. Sanskrtské semenné slabiky.
24. Kruh elementu prostoru obsahující plot zlatých hromoklínů.
25. Kruh elementu moudrosti, nazývaný také Velký ochranný kruh.

Iniciace do Kálačakry

Celý obřad tradičně zahrnuje dvanáct dní. Prvních osm dní se konají přípravné rituály a mniši vysypávají mandalu. Poté je uděleno zasvěcení a žáci smí spatřit již hotovou pískovou mandalu. Ceremonie je ukončena uvolněním energie mandaly do světa skrze závěrečný rituál.

Tibetský výraz pro zasvěcení je wong khor, což doslovně znamená „dát svolení“, tedy zplnomocnění k tantrické praxi. Osoba, která uděluje zasvěcení se nazývá obřadní mistr nebo také vadžra mistr, protože vadžra je nástroj, který v rituálu slouží k protnutí iluze a zastupuje nezničitelnou mysl. Praxe tantry je podmíněna přímou transmisí z mistra na žáka. Udělením zasvěcení se tedy vadžra mistr zavazuje k podpoře na cestě a ochraně před znehodnocením Nauky, která má být vždy ku prospěchu všem cítícím bytostem.

Žák se naopak během zasvěcení zavazuje k oddanosti Nauce. Otevírá se tím mystické linii jeho předchůdců. Může si navíc zvolit úroveň svého slibu. Pokud ho uvědoměle uskuteční v každodenní praxi, dosáhne velkých výsledků a posílí tak linii. Může však být jednoduše zasvěcen udělením požehnání.

Vizualizováním sebe jako božstva se žák dostává na novou mentální platformu, z níž snáze opouští staré, destruktivní koncepty, a tak se přibližuje zkušenosti bdělého Vědomí Kálačakry.

Celá zasvěcovací ceremonie se pořádá v okázalém přístřešku zvaném thekpu, který je speciálně vystaven pro zhotovení mandaly. Je zde trůn z brokátu, z něhož vadžra mistr uděluje zasvěcení a oltář s umělecky provedenými obětními a rituálními předměty. Na stěnách jsou zavěšeny rozsáhlé hedvábné thanky s vyobrazením Buddhy, Kálačakry a různých ochranných božstev.

První den obřadu vybídne representant studentů vadžra mistra k udělení zasvěcení, k čemuž on svolí dávajíc tak najevo svůj soucit (milující laskavost) k nim. Pak se mistr obrátí

na místní duchy s prosbou o svolení k použití jejich obydlí. Ti obvykle odmítají spolupracovat, a tak aby si je naklonili, asistující mniši předvedou tzv. tanec země zahrnující symbolická gesta. Motlitby, hudba a tanec si nakonec všechny nepřátelské bytosti podmaní.

Jakmile tanec skončí, mistr obdrží souhlas pokračovat v obřadu ku prospěchu místním duchům od Tenmy, ducha země. V průběhu zasvěcení bude mandala hostit mnohá z tisíců božstev tibetského panteonu. Pro ochranu se okolo mandaly rozloží rituální dýky. Všechny předměty zde použité, včetně struny sloužící k vytváření předlohy a barevného prášku, musí být požehnány mistrem.

Proces konstrukce mandaly je následující: Nejprve se obřadní struna ponoří do rozpuštěné bílé křídly. Vadžra mistr a asistující mnich pak napnou namočenou strunu nad podklad a brnknutím křidu obtisknou na povrch. Tímto způsobem postupně vytvoří šablonu celého obrazce. Zvuk struny reprezentuje Buddhovo požehnání k tomuto dílu. Příprava celé předlohy zabere dva dny. V této fázi vypadá mandala jako obrovský modrotisk o průměru sedmi stop.

Třetí den je nanesa směs vody a šafránu a vadžra mistr odstraní určité linky, otevírajíc tak mandalu 722 božstvům, která zde budou během obřadu přebývat. Aby mohla vstoupit do našeho světa, potřebují božstva naprosto čisté prostředí. Na mandalu se také umístí zrnka pšenice, která představují podušky, na nichž budou bohové a bohyně sedět.

Mistr pak nakreslí červeným, bílým a černým práškem tři rovnoběžné linky poblíž centra mandaly, které symbolizují tělo, řeč a mysl Buddhy. Mniši dále pokračují od středu směrem ven. Ke kreslení detailů používají dvou dlouhých vroubkovaných trychtýřků zvaných čakpu. Třením o sebe se písek sype tenkým proudem z jednoho z nich na mandalu. K opravení chyb a rovnání čar slouží dřevěná škrabka šinga. Naučit se přesně nanášet prášek a zapamatovat si stovky symbolů použitých v Kálačakra mandale zabere nejméně dva roky intenzivního studia.

Když je mandala konečně hotová, jsou kolem ní umístěny svěcené vázy. Stěny thekpu jsou zakryty závěsy, aby mandala nebyla spatřena dříve, než přijde čas. Mistr obětováním poděkuje duchům za spolupráci. Mniši hrají chrámovou hudbu za doprovodu zvonků, gongů, bubnů a dvanáct stop dlouhých trubek. Také předvádějí hodinu a půl trvající slavnostní tanec.

Studenti přicházejí devátého dne poté, co mistr a skupina asistujících mnichů dokončí ranní motlitby a meditaci. Ti, jenž chtějí být zasvěceni do praxe Kaláčakry, skládají slib soucitu vůči všem cítícím bytostem. Zavazují se také k práci pro dobro druhých a zachování mlčení o tajemstvích mandaly.

Všichni studenti obdrží dvě stébla trávy kuša jako připomínku Buddhovy realizace pod stromem bódhi (Buddha Gautama na ní tehdy seděl). Je jim řečeno, aby dali dlouhé stéblo pod svou matraci a krátké pod polštář. Pomůže jim to zapamatovat si a lépe prostudovat sny té noci.

Následující den po určitých přípravách začíná samotná iniciace. Každý žák dostal červenou pásku přes oči, což vyjadřuje, že ještě není duchovně připraven spatřit mandalu. Pásku teď snímá, čímž symbolicky odstraňuje temnotu nevědomosti a dává najevo, že je již přichystán pohlédnout na mandalu.

Vadžra mistr nyní uděluje studentům tzv. Sedm dětských zasvěcení. Tyto iniciace jim pomohou se v průběhu obřadu přerodit v ideální bytosti ke vstupu do dokonalého světa mandaly. Každá jednotlivá iniciace odpovídá určitému zásadnímu momentu v životě dítěte: přijetí jména, první koupel, první stříhání vlasů, první smyslová zkušenost, propíchnutí uší pro náušnice, vyslovení prvního slova a učení se čtení.

Poté, co studenti dovršili svůj „přerod“ sedmi dětskými zasvěceními, mohou vstoupit do Kola času – světa osvícení, jemuž vládne božstvo Kálačakra. Nyní smí spatřit mandalu s palácem obývaným 722 bohy a bohyněmi. Čtyři tváře Kálačakry jsou reprezentovány čtyřmi klínovitými sektory dělícími kruh mandaly. Černá výseč, resp. tvář ve spodní části směřuje k východu, červená tvář hledí na jih, bílá na sever a oranžová (žlutá) tvář na vrcholu mandaly je namířena na západ.

Pokud si představíme mandalu z pohledu božstva Kálačakry, tedy ze samého středu, pak jeho černá tvář směřuje vpřed, červená vpravo, bílá vlevo a žlutá dozadu. Palác, v němž přebývají ostatní božstva je největší čtverec uvnitř mandaly. Budova má pět úrovní, přičemž každá je tvořena nádvořím se čtyřmi stěnami. Uprostřed každé stěny je vstupní brána. Aby mohl zasvěcovaný vstoupit do nejtajnější centrální komnaty, musí projít labyrintem všech nádvoří. Každé z nich pak reprezentuje určitý aspekt osvícené existence.

Přestože mandala vypadá jako rovinný útvar, lze si ji představit jako trojrozměrnou stupňovitou stavbu s vrcholem v ústřední síni s lotosovým květem. Chceme-li nastoupit stezku k realizaci, musíme vejít černou východní branou do paláce. Patro, v němž se tak ocitneme se nazývá mandala osvíceného těla. Uvnitř ní je další místnost, jejíž branou se dostaneme do mandaly osvícené řeči. Dále směrem do středu a zároveň vzhůru se nachází mandala osvícené mysli. Napůl cesty uvnitř ní nalezneme čtvercovou mandalu osvícené moudrosti.

Nejvyšší úroveň, mandala Velké Blaženosti, se nalézá uprostřed mandaly osvícené mysli. Uprostřed osmiplátečního lotosu zde stojí božstvo Kálačakra objímající svůj ženský protějšek, Viśvamātu, Matku veškerenstva. Dohromady ztělesňují kompletní realizaci, jednotu moudrosti a soucitu.

V celé mandale je množství dalších symbolů. Skupina dvanácti zvířat v nejnižším patře paláce reprezentuje měsíce v roce. Každé z nich podepírá lotosový květ, ve kterém je vždy třiceti božstvy vyjádřen počet dní jednotlivých měsíců. Samotný palác se rozprostírá na pěti postupně se rozšiřujících kruhových podstavách představujících živly. V pořadí směrem od paláce jsou to: žlutá – země, bílá – voda, červená – oheň, šedá – vítr a zcela vnější, základní podstava reprezentuje prostor a vědomí. Pod vedením mistra, který hlídá jejich mysli a vnitřní zrak, je studentům dovoleno vstoupit do tohoto ideálního světa. Aby ale skutečně realizovali nejvyšší podstatu, musí napřed usilovnou praxí ovládnout techniky meditace a soucitu se vším živým.

V závěrečné části obřadu vyjádří mistr motlitbou poděkování všem 722 božstvům za účast. Zároveň je požádá, aby opustila mandalu a vrátila se do svých svatých příbytků, což vyjádří symbolickým odstraněním písku. Nejprve vadžrou přetne mandalu. Asistující mniši následně smetou všechn písek doprostřed a nasybou jej do uren, které jsou odneseny k blízké řece. Za zvuků motliteb a zpěvu jsou nádoby vysypány do vody a svrchovaný klid Kálačakry je unášen do světa. Odplavená mandala ale navždy zůstává v myslích všech, kteří vstoupili do její dokonalé podstaty.

Filosofie Kálačakry je vrcholem buddhistické nauky. Přesto ji může praktikovat kdokoliv. Nabádá nás, abychom se bez ohledu na to, kde se nacházíme, pronikli do nádherného neposkvrněného světa vnitřní přirozenosti. Mandala Kálačakry nám slouží jako model. Očištěné tělo povstává ze zdravé stravy a abstinence od návykových látek. Pravá řeč znamená zanechání tlachání a pomlouvačnosti. Čistá mysl je dosažena ovládnutím hněvu a sobeckých pohnutek. Jakmile pročistíme tyto tři aspekty, tělo, řeč a mysl, dostaví se prožitek vnitřního klidu. A jsme-li vnitřně zcela vyrovnaní, zbývá už jen krůček ke stavu blaženosti, neboli dokonalého štěstí.

Použitá literatura:

The Wheel of Time Sand Mandala: Visual Scripture of Tibetan Buddhism
by Barry Bryant, HarperCollins.

Learning from the Dalai Lama: Secrets of the Wheel of Time
by Karen Pandell with Barry Bryant, Dutton.